

ბიზნესის გლობალიზაცია და საქართველოს ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივები

ნატო გვეგნავა

XX

თანამედროვე საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის ერთ-ერთი ძირითადი ტენდენცია მისი გლობალიზაციაა. მისი ჩასახვა, მისი დღის წესრიგში დაყენება და მსოფლიო მნიშვნელობის პრობლემად ქცევა თანამედროვე მსოფლიო წესრიგმა განაპირობა. ეს წესრიგი სწვდება როგორც პოლიტიკურ, ისე ეკონომიკურ სივრცეს და მრავალი ფაქტორით არის განსაზღვრულ-დასაბუთებული.

ამჟამად ყველა თანამედროვე ქვეყანა გადადის ერთი ისტორიული ეტაპიდან – საკუთარი ეროვნული ეკონომიკის ინტერესების აბსოლუტიზაციიდან, მეორე – გლობალურ ეკონომიკის ეტაპზე. ერთი მხრივ, ვითარდება საბაზრო ანარქიის პროცესები, რომელიც უპირველესად ეხება სავალუტო-საფინანსო სისტემას, ხოლო, მეორე მხრივ, ძლიერდება ოლიგარქიული ტენდენციები. ამის ყველაზე ნათელი მაგალითია მრავალეროვნული, ტრანსეროვნული კომპანიების და სამრეწველო-საფინანსო ჯგუფების შექმნა. საწარმოების სწრაფვა წარმოების ეფექტიანობისაკენ, მისი გამანაწილებელი ქსელის მუდმივი განახლება და გაფართოება გადაუდებელი მოთხოვნა გახდა.

გლობალიზაციის პროცესს ასევე თან სდევს მსოფლიო მასშტაბით ეროვნულ-კულტურულ ღირებულებათა პრიორიტეტების ხელახალი განაწილება და მთელ რიგ ჩვეულებათა და რწმენათა გადასინჯვა.

მრავალი ათეული წლის განმავლობაში ინტეგრაციის პროცესი თითქმის ყველა სფეროში და განსაკუთრებით ეკონომიკაში, შედარებით ნელი ტემპით მიმდინარეობდა, იხვეწოდა, ახალ-ახალ ფორმებს იძენდა და წინააღმდეგობრივად ვითარდებოდა. იყო პერიოდი, როდესაც უკუსვლებიც გაკეთდა, რამაც ვერაფერი სასიკეთო ვერ მოიტანა და კვლავ პრიორიტეტული გახდა ინტეგრირება. ამის კლასიკური მაგალითები უხვად დაგროვდა მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში: აშშ-ში, ინგლისში, საფრანგეთში, გერმანიაში, შვეციაში და სხვაგან.

ეკონომიკურად ღიდად განვითარებულ ქვეყნებში ინტეგრაციის პროცესმა ისეთ გაქანებას მიაღწია, რომ რადიკალურად შეცვალა მისი სტრატეგიული ტემპები და მასშტაბები.

ამით დაიწყო ინტეგრაციის პროცესის რევოლუციური ცვლილება და მისი ტემპების უსწრაფესი ზრდა. ყოველივე ეს უკიდვარო მეცნიერულ-

ტექნიკური პროგრესის შედეგი იყო და სწორედ ამ პროცესმა დაუდო სათავე ახალ მსოფლიო წესრიგს, რამაც მსოფლიო ანუ გლობალური მასშტაბი შეიძინა.

როდესაც ვლადიმერ პუტინმა ახალ მსოფლიო წესრიგზე – ეს ძირითადად ნიშნავს, რომ იქმნება და ვითარდება ისეთი მიდგომები, გადაწყვეტილებები, ნორმები, ვალდებულებები, პასუხისმგებლობები, სტრატეგია, ურთიერთობათა ეტიკეტი და ა.შ., რომელიც ვრცელდება მსოფლიოს ნებისმიერ ქვეყანაზე გლობალურად. ეს წესრიგი კი, უპირატესად ყალიბდება პოლიტიკური და ეკონომიკური ბერკეტებით, სამართლებრივი ნორმებით, სოციოლოგიური ვალდებულებებით, ტექნოლოგიური სისტემებით და სხვ.

საბაზრო ურთიერთობათა განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, მსოფლიო გლობალიზაციის საერთო სისტემაში ორი ძირითადი ურთიერთდამაკავშირებელი სფერო გამოიყოფა: ერთია – სოციალურ-ეკონომიკური სფერო, რომელიც წარმოების და მოხმარების სისტემათა ფუქციონირებას განსაზღვრავს და განაპირობებს, რაც ბიზნესის მოტივაციებს ეფუძნება; მეორეა – ბუნებათსარგებლობისა და ბუნების დაცვის სფერო, რომელიც მთელი საწარმოო ციკლის მატერიალურ საფუძველსა და მასზე ზეგავლენის მომხდენ სისტემას წარმოადგენს.

გლობალიზაციაზე, ისევე, როგორც თავის დროზე ბიზნესზე, ბევრს წერენ და მსჯელობენ, იმართება სიმპოზიუმები, შეხვედრები, დისკუსიები და რაც მთავარია, იდება სახელმწიფოთაშორისი, კორპორაციათაშორისი სხვადასხვა ქვეყნის ფირმებშორისი და ბანკთაშორისი კონტრაქტები და გარიგებები. იგი საქართველოს წინაშე მთელი სიგრძე-სიგანით დგას და ისევე, როგორც სხვა ქვეყნები, გლობალიზაციის საერთო წრედშია მოქცეული, რომელიც თანდათან ამტკიცებს თავის ძალხაზებს და გავლენის სფეროებს მსოფლიო ქვეყნებზე.

საქართველო როგორც ბიზნესს, ასევე გლობალიზაციასაც თითქმის მოუშზადებელი შეხვდა. ბიზნესის კარიბჭესთან შეყვანებამ, შემდეგ კი არასწორმა და დაგვიანებულმა ეკონომიკურმა სვლებმა სუსტი პირობები და გარემო შექმნეს ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალის განმტკიცებისათვის.

თანამედროვე მსოფლიოში პროცესები ისეთი

ტემპით ვითარდება, რომ ყოველ დღეს დიდი მნიშვნელობა აქვს. ვინც ჩამორჩება ამ ტემპებს, ის დაკარგავს ორიენტაციას და გამოვა მდევრის როლში. ეკონომიკაში მთავარია არ გამოგრჩეს სვლები და მოქნილი მექანიზმით ფეხდაფეხ მიჰყვე საერთო მოვლენებს. ეკონომიკა კი ის ღერძია, რომელზეც ბრუნავს მთელი სახელმწიფო, გლობალური გაგებით კი – მთელი მსოფლიო. საქართველო გლობალიზაციის საყოველთაო პროცესს მიაღება. ერთის მხრივ: ფრთებშეკვეცილი, ეკონომიკურად წელგუმართავი, მართვის მოუქნელი მექანიზმით და ჯერ კიდევ დაუხვეწავი სტრატეგიით; მეორეს მხრივ კი: როგორც მდიდარი ბუნებრივი და ეკონომიკური შესაძლებლობების დიდი ისტორიული ტრადიციების, სოფლის მეურნეობის უნიკალური დარგებისა და კულტურების მქონე ქვეყანა, ბევრისათვის უცხო და აუთვისებელი მხარე, საკმაოდ წონადი გამოგონებებითა და მეცნიერული მიღწევებით დიდად საინტერესო და ყველასათვის საშური გეოპოლიტიკური სივრცე და რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია – კეთილშობილური განწყობილებებისა და მისწრაფებების მქონე რეგიონი.

გლობალიზაციის საერთო წესრიგის დიდი სახელმწიფოები ქმნიან და არეგულირებენ. როგორც კონკურენციას, ასევე გლობალიზაციასაც თავისი ულმოხელი კანონები გააჩნია. ვინც მას ვერ გაუგებს და ვერ გაუძლებს, შთაინთქმევა მის წიაღში. ერთის მხრივ უნდა ვუფრთხილდე გლობალიზაციას და მის მახეს, მეორეს მხრივ განეჭვრიტოთ სწორად და გამოვიყენოთ მისი შესაძლებლობები.

საქართველოსთვის ამ შესაძლებლობების ჭკვიანურად გამოყენება მსოფლიო დონის გადაწყვეტა ე.წ. ტრასეკა – თბილისი-ბაქო-ჯეიჰანის ნავთობსადენია. ეს არის ევროპა – კავკასია – აზიის სატრანსპორტო ღერეფანი, რომელიც ახლებურად გაიზიარებს ქვეყნებს შორის ურთიერთობის ფორმებს. ერთი იდეა და ერთი ბედით აკავშირებს მრავალ სახელმწიფოს, რომელთა შორის საქართველოს ანიჭებს ერთ-ერთ პრიორიტეტულ ფუნქციას. ასეთი სტრატეგიული და ეკონომიკურად მომგებიანი სვლა, საქართველოს თავისი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გამო, რამდენიმე შეუძლია გააკეთოს, რაც რადიკალურად შეცვლის და აამაღლებს მის ადგილს მსოფლიო თანამეგობრობაში და გადაწყვეტილად განამტკიცებს ქვეყნის ეკონომიკურ პოტენციალს. ეს კი საკმარისი იქნება გლობალიზაციის პროცესში საკუთარი ხელწერის შესაქმნელად და გავლენის სფეროების მოსაპოვებლად.

საქართველოს გლობალიზაციის პროცესში ჩასართავად მრავალი სფერო და მიმართულება გააჩნია,

მაგრამ არის ისეთი დარგები, რომლებიც ნაკლებად ექვემდებარებიან ამ პროცესს. ასეთი დარგია სოფლის მეურნეობა, ნიადაგურ-კლიმატური უნიკალურობით და ზონებისა და მიკროზონების მიხედვით მკვეთრად განსხვავებული და ცვალებადი ბუნებრივ-ეკონომიკური გარემოთი.

გლობალიზაციას სხვადასხვა მიმართულებები გააჩნია. ერთ-ერთია ზონალური რეგიონული გლობალიზაცია. ასეთი მიმართულებაა ე.წ. „თავისუფალი ეკონომიკური ზონა“. უკანასკნელ ხანს საქართველოშიც გამოუჩნდა ამ მიმართულებას მომხრეები, მაგრამ თავისუფალი ეკონომიკური ზონების შემოღება ჩვენთან არავითარ შემთხვევაში არ არის მისაღები. იგი ზიანის მეტს არაფერს მოიტანს, თანაც პოლიტიკურ დაძაბულობას შექმნის. მხედველობაში უნდა მივიღოთ: გეოპოლიტიკური ვითარება და ძალხაზები, ისტორიულად ჩამოყალიბებული ადამიანური და ტრადიციები, სოციალური და დემოგრაფიული სიტუაცია და მრავალი სხვა.

ბიზნესის გლობალიზაციის თანამედროვე ეტაპზე სამეურნეო პროცესები მეტად სწრაფად იცვლება. ამიტომ, ახალი დროის გლობალური ბიზნესის განვითარების კანონზომიერებების და ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრიორიტეტების სისტემური შესწავლა მნიშვნელოვანი სფეროა.

ისეთ პატარა ქვეყანას, როგორცაა საქართველო თავისუფალი ეკონომიკური ზონები არ სჭირდება. ეს უბიძგებს ქვეყნის მასშტაბით უმართავი სიტუაციისკენ და განსაკუთრებულად დაუსვამს დაღს სოფლის მეურნეობას.

საქართველო გლობალიზაციის დიდ წრედშია ჩართული, სადაც საჭიროა სწორი ორიენტაცია და გამართლებული სტრატეგია, რამაც უნდა აამაღლოს ქვეყნის როლი მსოფლიო თანამეგობრობაში.

როგორც ცნობილია, ბიზნესის გლობალიზაციის ტენდენცია ანგრევს ეროვნულ და რეგიონულ ბარიერებს, რაც მას ხელს უშლის მსოფლიო ბაზარზე გასვლაში. ამის შედეგად წარმოშობილ პრობლემათა გადაჭრის გზების ძიება და მისი ხორცშესხმა აქტუალური პრობლემა და აქედან გამომდინარე, საჭიროა იმ ცვლილებების შესწავლა, რასაც იწვევს გლობალიზაცია ეროვნული ეკონომიკის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების თვალსაზრისით. და მისგან გამომდინარე დადებითი და უარყოფითი შედეგების გამოკვლევა და გათვალისწინება ქვეყნის ეკონომიკის წინსვლის საქმეში.

მიუხედავად პოზიტიური ძვრებისა, საქართველო ჯერ კიდევ რთული სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური პრობლემების წინაშე დგას. ვერ მოხ-

ერხდა ტრანსფორმაციული პროცესების ეთიკის ნორმებში წარმართვა, ეკონომიკური ინტერესების შეჯერება, წონასწორობის დამყარება საზოგადოებრივ ურთიერთობებში და სოციალური სოლიდარობის მიღწევა, შეიარაღებული კონფლიქტების თავიდან აცილება, საზოგადოებრივი სექტორის განვითარება და ა.შ.

საქართველოში დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან დღემდე საბაზრო ეკონომიკაზე გარდამავალი პერიოდიც კი არ დასრულებულა. კვაზიდემოკრატია აფერხებს ეკონომიკურ განვითარებასა და საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლას.

საქართველოში მისი თავისებურებებიდან გამომდინარე, უნდა განვითარდეს აგრარული სექტორი, რომელიც დღეს რთული პრობლემების წინაშეა. ამისათვის აუცილებელია პოლიტიკური ნება და სახელმწიფოს აქტიური მხარდაჭერა, მათ შორის, შიგა ბაზრის დაცვა და პროტექციონისტული პოლიტიკის გატარება, სოფლად ინფრასტრუქტურის განვითარება, შრომითი რესურსების ადგილზე დამაგრება, სოფლის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაციის დონის ამაღლება, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის მწარმოებელთა წახალისება, თევზჭერისა და სატყეო მეურნეობის განვითარება, შესაბამისი კადრების მომზადება და ა.შ. ამას თვით ეროვნული ტრადიციებიც გვკარნახობს. სოფლის მეურნეობის განვითარება ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი პრიორიტეტი უნდა გახდეს. აგრარულმა სექტორმა უნდა შეძლოს შიგა საწარმოო და სამომხმარებლო მოთხოვნის გარკვეულწილად დაკმაყოფილება, ამას თვით ქვეყნის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ეკონომიკური სტრატეგიის – ტურიზმის განვითარებაც გვკარნახობს.

ამისათვის, აუცილებელია საქართველომ სწორად გაანალიზოს მსოფლიოში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესები, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს კონკურენტუნარიანობის მოთხოვნებს, შეივარძლოს მსოფლიო ეკონომიკის განვითარების პულსი.

გლობალური პროცესები, ბუნებრივია, არ შეიძლება განვითარდეს ერთი რომელიმე მოდელით – ამერიკულით ან ევროპულით, იაპონური ან ჩინური. გლობალიზაციას ახასიათებს ზოგადი კანონზომიერებები, რომლებიც ქვეყნის მართვის თავისებურებებიდან გამომდინარე, არა მხოლოდ სხვადასხვა რეგიონში, არამედ ცალკეულ ქვეყნებშიც კი სპეციფიკურობით ხასიათდება. ამ მხრივ არც საქართველოა გამონაკლისი, რომელიც მრავალი რთული პრობლემის წინაშე დგას, მაგრამ თავისი ორიგინალობით მიიპყრო მსოფლიოს ყურადღება.

მიუხედავად მძიმე პოლიტიკური და სოციალ-ეკონომიკური მდგომარეობისა, საქართველოს აქვს პოტენციალი გადაჭრას მის წინაშე არსებული რთული პრობლემები. უპირველეს ყოვლისა, მთავარია არსებული შესაძლებლობების გონივრულად გამოყენება. საქართველოში პრიორიტეტული უნდა გახდეს ექსპორტზე ორიენტირებული წარმოების ხელშეწყობა, ხანგრძლივი მოხმარების საქონლის იმპორტთან შედარებით, უპირატესობა ტექნოლოგიურ იმპორტსა და ლიზინგის განვითარებას მიენიჭოს. როგორც უწმინდესი და უნეტარესი ილია II ბრძანებს: „ეკონომიკა განვითარდება, თუ საქართველო შეინახავს ეროვნულ ფასეულობებს“.¹

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო უნიკალური რესურსების მფლობელია, მდიდარია მისი ეკონომიკური და ინტელექტუალური პოტენციალი, საინტერესო და მიმზიდველია ბუნებრივი რესურსებით, უნივერსალურია სასარგებლო წიაღისეულისა და სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მრავალგვაროვნებით, თერმული, მტკნარი და მინერალური წყლებით, კურორტების სიმრავლითა და მრავალფეროვნებით, სამკურნალო ტალახებით, კარსტული მღვიმეებით, კულტურის უძველეს ძეგლთა სიუხვითა და ეთნოგრაფიული თავისებურებებით და ა.შ. ჩვენს ქვეყანაში ჯერ კიდევ მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობაა. უპირველეს ყოვლისა, აუცილებელია გავერკვეთ, საით მივდივართ, როგორ ეკონომიკურ სისტემას ვაშენებთ.

გლობალური საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობებისა და ინტეგრაციის ზრდის მეტად რთულ პროცესებში საქართველომ უნდა შეინარჩუნოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა საკუთარი ეკონომიკის, კულტურის, ტრადიციების, ისტორიის განვითარების საფუძველზე, ეროვნულ ნიადაგზე ააშენოს ევროპული ცივილიზაცია.

განვითარებული საბაზრო ეკონომიკა არ წარმოადგენს ეკონომიკას წესების გარეშე. ამ წესების დაცვა აუცილებელია ყველა იმ ქვეყნისათვის, რომელმაც მიზნად ასეთი ეკონომიკის შექმნა დაისახა. ამიტომ, ბუნებრივია, ურთულესი ამოცანების წინაშე დგას დღეს საქართველო. მისი ეკონომიკა პარალიზებული აღმოჩნდა იმ დამაგრეველი ზემოქმედებით, რომელიც გამოიწვია ომმა სამაჩაბლოსა და აფხაზეთში. ქვეყანაში გაჩნდა დევნილთა მთელი არმია, რომელიც ტვირთად დააწვა საქართველოს ეკონომიკას.

დღეს, ცივილიზებულმა სამყარომ კვლავ მოიხედა

¹ საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II „სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების აქტუალური საკითხების შესახებ“, თბ., „გეორგერია“, 2004, გვ. 294.

საქართველოსაკენ. რეფორმების გატარებაში მნიშვნელოვან დახმარებას ითვალისწინებს ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროგრამა, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) „საქართველოს ბიზნეს-კლიმატის რეფორმის“ პროექტი, გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDO) და სხვ. ყურადღება გამახვილდა ინსტიტუციურ გარდაქმნებზე, ადმინისტრაციული და საჯარო სამსახურის რეფორმირებაზე, საგადასახადო კოდექსის დახვეწასა და გამარტივებაზე, ფარული ეკონომიკისა და კორუფციის ფართო მასშტაბების ლიკვიდაციის ღონისძიებებზე და ა.შ. გამარტივდა ფირმების რეგისტრაციის პროცედურა, 2007 წელს მიღებულ იქნა ახალი საბაჟო კოდექსი, რომლის მიხედვითაც საბაჟო გადასახადების რაოდენობა შემცირდა 16-დან 3-მდე და ა.შ.

ჩვენს ქვეყანაში მოსაგვარებელია საბანკო სისტემა, რომელსაც სერიოზული პრობლემები 2008 წელის აგვისტოს მოვლენებისა და მსოფლიო ფინანსური კრიზისის დაწყებამდე გაუჩნდა. თუმცა, გლობალურმა ფინანსურმა კრიზისმა არსებული ბზარი კიდევ უფრო გააღრმავა და აშკარა გახდა. საქართველოს ბანკებმა დიდი ზარალი ინვესტიციების მხრივაც განიცადეს.

გლობალიზაციის პროცესი მკვეთრად დიფერენცირებულია, ხასიათდება შინაგანი წინააღმდეგობებით, რომლებიც უპირატესად თავს იჩენს ტრანზიტულ ქვეყნებში. ამ მხრივ, არც საქართველოა გამონაკლისი, რომელიც დღეს მრავალი რთული პრობლემის წინაშე დგას.

საერთაშორისო დარგობრივი კლასიფიკაციის მიხედვით, პირველად სექტორად აღიარებულია სოფლის მეურნეობა, მეორე სექტორად ინდუსტრია, ხოლო მესამე სექტორში გათვალისწინებულია მომსახურება.

საქართველოს სოფლის მეურნეობა ეროვნული მეურნეობის ერთ-ერთი ძირითადი დარგია, ის მატერიალური წარმოების უმნიშვნელოვანესი დარგია, რომლის დანიშნულებაა მოსახლეობის მომარაგება კვების პროდუქტებით, ნედლეულის წარმოება მრეწველობის მრავალი დარგისთვის. სოფლის მეურნეობის ძირითადი დარგებია: მიწათმოქმედება და მეცხოველეობა.

საქართველოს სოფლის მეურნეობაში რაციონალურად შეიძლება გამოვიყენოთ ინვესტიციები, საექსპორტო-საიმპორტო სისტემები, ტექნოლოგიური სიახლეები და სხვ., რაც გლობალიზაციის ელემენტებს შეადგენს. აქ ძირითად პრიორიტეტებად შეიძლება გამოვყოთ დიდი ტრადიციებისა და ფართო პოტენ-

ციური შესაძლებლობების პერსპექტივების მქონე დარგები, როგორიცაა: მევენახეობა და ნიშანდობლივ, სამრეწველო მევენახეობა, ასევე სამრეწველო მეხილეობა და სუბტროპიკული მიწათმოქმედების ძირითადი დარგები, მეჩაიეობა, მეციტრუსეობა და მათ ბაზარზე მომუშავე კვების მრეწველობის დარგები.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგიული პოზიციის ჩამოყალიბებისას აღსანიშნავია, რომ შრომის ინტეგრირების კოოპერირებისა და საერთაშორისო საზოგადოებრივი დანაწილების, როგორც დღევანდელი, ისე თვალსაწიერი პერსპექტივის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, მისი სპეციალიზაცია ისტორიულ-ტრადიციული მოდელიდან დიდ და რადიკალურ გადახრას არ ექვემდებარება.

საქართველოს სოფლის მეურნეობაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს სპეციფიკური ბუნებრივი და ეკონომიკური პრობლემები. ქვეყანაში ყველაფერი უნდა გაკეთდეს აგრობიზნესის განვითარებისათვის, რისთვისაც ხელსაყრელი გარემო იქმნება მსოფლიოში სურსათის გაძვირების ტენდენციის ჩამოყალიბების გამო. სასურსათო პროდუქციის წარმოების მოცულობების გაზრდის მიზნით, ჩვენი ბიუჯეტი კიდევ უფრო აქტიურად უნდა ჩაერთოს წარმოების ეფექტიანობის ამაღლების პროცესებში.

მრავალი ბუნებრივი, კლიმატური, შრომითი თუ სხვა სახის ფაქტორი, შედარებით დაბალი გად-ასახადები, იაფი მუშა-ხელი, იაფი უძრავი ქონება და ა.შ. საქართველოს აძლევს იმის საშუალებას, რომ არა თუ შემოიტანოს, არამედ თავად გაიტანოს მრავალი სახის პროდუქცია. ეს შეიძლება იყოს აგრარული და მათი გადაამუშავებით მიღებული სამრეწველო პროდუქცია, ფარმაცევტული საქონელი, ელექტროენერგია და სხვ. ასევე დიდი საექსპორტო შემოსავლები მიიღოს ტურისტული, ფინანსური, სატრანსპორტო და ა.შ. მომსახურებით.

როდესაც ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის გაზრდასა და სამამულო პროდუქციით ადგილობრივი ბაზრის გაჯერებაზე ვსაუბრობთ, უნდა ვიზრუნოთ მათი ხარისხის გაუმჯობესებაზეც, თუ ნაწარმი ვერ დააკმაყოფილებს იმ მოთხოვნილებებსა და სტანდარტებს, რომლითაც მათ ევროკავშირი და ცივილიზებული სამყარო უყენებთ, ისინი საერთაშორისო ბაზარზე თავის ადგილს ვერ იპოვიან.

თანამედროვე პირობებში საინფორმაციო-კომუნიკაციური ტექნოლოგიები იქცნენ საზოგადოების საქმიანი ურთიერთობების ახალ ენად, ბიზნეს-წრეების უმთავრეს საფუძვლად. მათ სახე უცვალეს მსოფლიო ეკონომიკურ წყობას, შექმნეს მენეჯმენტისა და მარკეტინგის ახალი საფუძვლები, დააჩქარეს საქონ-

ლისა და მომსახურების განახლება, სტიმული მისცეს გლობალური პროცესების განვითარებას და სხვადასხვა ქვეყნის სამეურნეო ურთიერთდახმობას. აქედნ გამომდინარე, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მოსახლეობის კომპიუტერიზაციას და მათ ინტერნეტში ჩართვას. როგორც გამოცდილება გვიჩვენებს სწორედ აღნიშნულ მაჩვენებელზეა თანამედროვე მსოფლიოში დიდწილად დამოკიდებული შრომის მწარმოებლობის ზრდა.

ყველაზე უმთავრესად კი, ჩვენი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, უპირველეს საქმედ უნდა ჩაითვალოს შიდა ბაზრის განვითარება. ამისათვის ჩვენი დევიზი უნდა გახდეს გამოთქმა „იზროვნე გლობალურად, იმოქმედე ლოკალურად“. ეროვნული ეკონომიკისათვის ეს დევიზი ნიშნავს ვიფიქროთ მსოფლიო ეკონომიკურ პროცესებში ჩვენს როლსა და ადგილზე, მაგრამ უწინარეს ყოვლისა ავაშენოთ საკუთარი ეკონომიკა. ეს კი იმ მექანიზმების გარეშე, რომლებიც საშუალებას მოგვცემს ავაშენოთ საქართველოს ეკონომიკური პოტენციალი, შეუძლებელია. ამისათვის საჭიროა, რომ თვითდასაქმებულები, ასევე მცირე ბიზნესი ფლობდეს ინფორმაციას მსოფლიო და შიდა ბაზრის მიმდინარე ტენდენციებზე, სარგებლობდეს საბანკო მომსახურებით და სადაზღვევო სისტემით და დაცული იყვნენ კანონმდებლობით. აუცილებელი არის, რომ როგორც მცირე ისე საშუალო და მსხვილი ბიზნესის საქმიანობა გამომდინარეობდეს საქართველოს მაკროეკონომიკური პრობლემატიკიდან. ამ საქმეში გადამწყვეტი როლი უნდა ითამაშოს ეკონომიკის გაძლიერების სახელმწიფოებრივმა ძალისხმევამ, ანუ ეკონომიკურმა პოლიტიკამ. სწორი, მოქნილი და მრავალმხრივ ინტერესთა შეთანხმების ბაზაზე წარმართული ეკონომიკური პოლიტიკა უნდა გახდეს ჩვენი განვითარების უმთავრესი გარანტი.

ბიზნესის გლობალიზაციის თანამედროვე თავისებურებების გათვალისწინებით, მცირე ტერიტორიების მქონე ქვეყნებისათვის, და მათ შორის საქართველოსთვისაც, განვითარების თვალსაზრისით, წინა პლანზე უნდა წამოიწიოს საზოგადოების ცივილიზაციური და ინსტიტუციური რესურსების მნიშვნელობა, სულიერ-კულტურულმა განვითარებამ, რაც ამავედროულად, მსოფლიოს ცივილიზაციის განხილვის შემადგენელი ნაწილია.

Business Globalization and Economic Development Opportunities of Georgia

The main trend of Modern Foreign- Economic Activities is globalization. The total order of globalization Creates large states and so they Adjusting there Competition. Globalization has its own laws , Some of them are merciless. Those who can not endure it , will be experienced failure. At first we must Take care of globalization and on the other hand we must use proper of his opportunities.

Naturely, Globalization Process doesn't develop with only one model. In this regard, Georgia is not an exception too. Which attracted worldwide attention for its originality despite the problems.

In Georgia there are many areas and direction for activate the globalization. Thats why is important to study regularity of the new Global Business Development and the socio - economic development priority of Country. Georgia must correctly analyze the process of economy, pay close attention to competitiveness requirements and Feel the pulse of world Economic Development. The development of the internal market is main case.

In the foreground should be importance of Society of Civilization and The importance of importance of institutional resources.